**2.11.2026**

# Tuotantoeläinlääkäriyhdistyksen kannanotto tuotantoeläinten hyvinvoinnin vaarantumisesta eläinlääkkeiden puutteiden seurauksena

*Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys ry esittää maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahille ja maa- ja metsätalousministeriölle huolensa lääkepuutteiden aiheuttamasta tuotantoeläinten hyvinvoinnin vaarantumisesta pitkittyneiden eläinlääkkeiden saatavuushäiriöiden seurauksena. Kyse ei ole enää yksittäisistä markkinahäiriöistä, vaan eläinten hyvinvointia, elintarviketuotannon jatkuvuutta ja kansallista huoltovarmuutta uhkaavasta rakenteellisesta ongelmasta. Välttämättömien eläinlääkkeiden tulee olla jatkuvasti saatavilla koko Suomessa kaikissa olosuhteissa. Tuotantoeläinlääkäriyhdistys vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ja lisäresursseja asian selvittämiseksi ja eläinlääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi.*

Suomessa on tällä hetkellä merkittäviä saatavuushäiriöitä useissa tuotantoeläinlääkinnässä keskeisissä lääkevalmisteissa. Monia lääkeaineita on Suomessa saatavilla vain yhtä valmistetta, joten valmisteen loppuessa korvaavaa tuotetta ei ole valmiiksi saatavilla. Ksylatsiini-rauhoitusainetta, antibioottia sisältäviä umpeenpanovalmisteita sekä useita tuotantoeläimille käytettäviä rokotteita on tällä hetkellä hyvin heikosti saatavilla. Kivunlievityksessä riittävän tehokasta opiaattikipulääkettä ei ole enää ollenkaan tuotantoeläimille saatavilla puuttuvien MRL-arvojen takia, vaikka levometadonia on käytetty varsinkin naudoilla jo vuosikymmenien ajan. Lypsykaudella käytettäviä intramammaarisia antibioottivalmisteita ei tällä hetkellä ole saatavilla kuin penisilliinille herkille bakteereille. Lääkepuutteet voivat johtaa kivun, stressin ja sairauksien lisääntymiseen ja vaarantavat eläinten hyvinvoinnin. Eläinten hyvinvointilaki velvoittaa eläinten asianmukaiseen hoitoon. Vallitseva tilanne on aiheuttanut sen, että eläinlääkäreillä ja tuottajilla ei ole välttämättä käytettävissään niitä lääkkeitä, joilla lain edellyttämä hyvinvoinnin taso ja lain mukainen toiminta voidaan varmistaa.

Ksylatsiini on naudoilla ja muilla tuotantoeläimillä erittäin keskeinen lääke ja sitä käytetään sedaatioissa. Sen puute voi johtaa tilanteisiin, joissa kivuliaita tai stressaavia toimenpiteitä, kuten vasikoiden nupoutusta, joudutaan tekemään heikommalla rauhoituksella, toimenpiteitä lykätään odottaessa lääkkeen parempaa saatavuutta tai pahimmillaan jätetään kokonaan tekemättä saatavuusongelman takia. Tämä johtaa

siihen, että eläimen turvallinen käsittely ja työturvallisuus vaarantuvat sekä eläimen kokema kipu, pelko ja stressi lisääntyvät.

Tällä hetkellä Suomessa nautojen utaretulehduksen hoitoon käytettävien lääkkeiden saatavuus on sekä lypsykauden että umpikauden valmisteiden osalta heikko. Penisilliiniresistenttien bakteerien aiheuttamien utaretulehdusten hoitoon lypsykaudella ei ole tällä hetkellä saatavilla lainkaan lääkevalmistetta. Myöskään mitään umpikauden antibioottivalmistetta ei ole tällä hetkellä luotettavasti saatavilla. Umpituubit ovat keskeinen osa lähes jokaisen lypsykarjatilan utareterveyden hallintaa. Suomessa on aina suositeltu selektiivistä umpihoitoa eli vain tulehtuneiden utareneljännesten hoitoa tai utaretulehdukseen sairastuneiden lehmien hoitoa antibioottisella valmisteella ennen umpeutusta sen sijaan, että hoidettaisi koko karjan eläimiä antibioottisillla umpihoitovalmisteilla. Umpituubien saatavuushäiriöiden seurauksena umpeenpanokäytäntöjä joudutaan muuttamaan eläinlääketieteellisten perusteiden sijaan saatavuuden mukaan. Sopivan antibioottivalmisteen puute voi johtaa hoitojen viivästymiseen, hoidon tehon heikkenemiseen, pitkittyneisiin sairastumisiin, eläinten tarpeettoman kivun lisääntymiseen, lisätä utaretulehdusriskiä umpikaudella, lisätä sairastuvuutta poikimisen jälkeen, heikentää eläinten hyvinvointia ja lisätä eläinten ennenaikaisia poistoja. Tilanteen pitkittyminen voi heikentää mikrobilääkkeiden vastuullista käyttöä sekä lisätä mikrobilääkeresistenssin kehittymisen riskiä, mikäli joudutaan käyttämään laajakirjoisempia antibioottivalmisteita kapeakirjoisten sijaan.

Siipikarjan, sikojen ja kalojen sairauksien ennaltaehkäisy perustuu vahvasti rokotuksiin. Esimerkiksi siipikarjoissa tautitapaukset vaikuttavat hyvinvointiin ja tilan kannattavuuteen hyvin merkittävästi, sillä lähes aina koko parvi sairastuu. Siipikarjan rokotteiden osalta saatavuusongelmia on ollut säännöllisesti vuosien ajan tarttuvan aivo- ja selkäydintulehdusta vastaan käytettävän rokotteen kanssa. Tämä on johtanut siihen, ettei kaikkia parvia ole pystytty aina rokottamaan.

Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys pitää nykytilannetta täysin kestämättömänä. Tulevista lääkepuutteista on saatava tietoa hyvissä ajoin etukäteen, ja puutoksiin on oltava mahdollista reagoida riittävän ajoissa niin, ettei vakavia lääkepuutoksia ehdi muodostua. Myyntilupia tulisi jatkossa myöntää useammalle eri valmisteelle, jolloin yhden valmisteen saatavuusongelmat eivät välittömästi johtaisi tilanteeseen, jossa lääkevalmistetta tai rokotetta ei ole ollenkaan saatavilla.

2.11.2026
Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistyksen hallituksen puolesta
Heli Toivonen
puheenjohtaja